

PEETER SAUTER

KÕHUVALU

Ärkasin. Tuba oli pime. Ma olin voodis üksi. Koridorist kumas valgust. Vannitoast kostis solinat. Keerasin teise külje. Lasin end unne vajuda.

Virgusin. Oli pime, koridorist kumas valgust, vannitoast kostis solinat. Võibolla on peale hakanud, mõtlesin. Tuleks vist tõusta ja minna vaatama, kuidas on. Ma ei viitsinud. Hea oli magada. Magan veel veidi. Panin käe padja alla. Seal oli jahe.

Ärkasin. Toas oli hämar. Jo Jo seisis voodi ääres. Ta tahtis mulle midagi öelda. Vaatasin talle otsa ja ootasin.

"Mul tuleb nii palju." Ta oli erutatud ja ei mõelnud oma hääle peale. "Vaata, muudkui jookseb. Ma istusin poti peal. Ja siis pesin. Mõtlesin, et jääb järele. Hakkas uuesti tulema. Vaata."

Tal olid jalad veidi harkis. Karvad ja reied olid niisked. Tundsin, et pean tõusma. Torkasin käe teki alt välja ja hoidsin seda ta jala peal põlve juures. Jo Jo seisis liikumatult ja vaatas oma märga vittu ja jalgu. Siis vaatas mind.

"Kas valud ka on?"

"Kas sa küsisid, kas mul valud ka on?"

Noogutasin silmadega.

"Mul ei ole valusid."

Tõmbusin voodis kaugemale, tõstsin tekiserva üles ja vaatasin talle otsa. Jo Jo tegi kapiukse lahti. Tõmbas kapisahkli lahti, võttis sealt sidemetepaki ja pakist sideme. Ta pistis sideme endale jalgade vahele ja hoidis seda jalgu kokku surudes kinni. Ta leidis kapist püksid ja tõmbas jalga. Ta kohendas sidet paremini pükstesse.

Jo Jo lükkas kapiukse kinni ja lipsas minu juurde teki alla. Ma võtsin ta kaissu. Mu parem käsi silitas ta selga. Lasin silmadel kinni vajuda. Magada vist enam ei saa, aga natuke saab tukkuda. Jo Jo surus oma pea mu õla ja kaela vahele. Ta juuksed tulid mulle näkku, kõditasid, ja ma ajasin oma pea kuklasse. Jo Jo liigutas oma pead, et ta juuksed mu näolt ära tuleksid. Puhusin üle oma näo ja viimased karvad lendasid sealt minema.

Katsusin suurt kõhtu. See tundus pehme. Mõtlesin läbi poolune, et kui Jo Jo mu ees seisis, oli kõhu kuju nagu sama mis ikka, laps polnud alla langenud. Aga võibolla ei saanud ma aru, palju ma neid kõhtusid näinud olen, ainult ühte enne seda. Ja kui veed tulevad ära ja valud ei hakka, tuleb sünnitus kunstlikult esile kutsuda. Kas Jo Jo teab seda? Ah, ükskõik. Mida vähem ta muretseb, seda parem. Esimene sünnitus. Titt võib ööpäev otsa läbi emakakaela ronida. Mida hiljem Jo Jo sinna haiglasse konutama läheb, seda parem.

Jo Jo tõmbas ennast ettepoole konksu ja pingesse ja jäi nii mõneks ajaks. Valud? Peaks vist kella vaatama. Vaatasin. Oli pime ja ma ei näinud seiereid. On see kuskil üks läbi?

Peab tõusma. Silitasin Jo Jod ja ajasin ennast üles. Läksin kõrvaltuppa. Susal oli tekk lõuani. Ta hingamist polnud peaaegu märgata ja ta oli ilus. Ma olin alasti ja tundsin toa jahedust. Seisin akna all ja vaatasin kardinapilust tänava-valgustust. Lambid põlesid ja tänav oli tühi. Ma nägin kolme sinakat laternat, neist valgustatud asfaldi ja veidi lund. Seisin ja vaatasin tükk aega, kõik püsis muutumatuna. Mõtlesin korraga, et Susa on silmad lahti teinud ja jälgib, kuidas ma seisan akna all alasti. Pöördusin tema poole. Ta silmad olid kinni. Läksin ja suudlesin teda. Susa ei liigutanud. Mul hakkas külm.

Teises toas oli Jo Jo täpselt endises asendis.

Loputasin vannitoas suud ja vaatasin ennast peeglist. Kusin potti ja tõmbasin vett. Mul ei olnud mõtteid ja mulle ei tulnud isegi pähe, et mul pole mõtteid.

Kuulsin, et Jo Jo oigas vaikselt, ja vaatasin kella. Kakskümmend minutit üks läbi. Lasin ühe puuksu.

Istusin voodiveerel ja hoidsin Jo Jo kätt.

Ta vaatas mulle otsa.

"Valud?"

Jo Jo noogutas.

"Ma lähen varsti helistan kiirabi."

Jo Jo kortsutas kulmu ja raputas pead.

"Kas sa tahad kohe?"

Ta raputas pead.

"Sa ei taha kiirabi?"

Ta raputas ägedalt pead.

"Lähme siis taksoga?"

Ta noogutas.

"Sul raha on?"

Ta noogutas.

"Ma toon siis varsti takso."

Jo Jo näitas silmadega tagatoa poole.

"Jah. Ma ei tea. Kui ma su autoga haiglasse viskan ja kohe tagasi tulen, siis ta võib ehk isegi siia magama jääda. Mis sa arvad, kas sa saad seal üksi hakkama?"

Jo Jo kehtas õlgu. Ma ootasin, kas ta arvab veel midagi. Ta vaatas eikuhugi. Ta tõmbas oma käe mu pihust ja pani mu jalale. Ta hoidis kätt hästi kergelt mu jala peal.

"Jo Jo," ütlesin ma.

Ta vaatas mulle otsa.

"Pole mõtet kiirustada. Ootame tunni ja lähme siis."

Ta noogutas.

"Kas sa süüa tahad?"

Ta raputas pead.

Mulle meeldis ta käsi mu jalal ja ma mõtlesin, et kui ma nüüd ütlen, siis ta võtab käe mu jalalt ära: ootasin paar sekundit, mul oli kananahk ja ma ütlesin siis ikkagi: "Ma lähen teen endale kohvi."

Ta võttis käe mu jalalt.

Ma panin end riidesse. Läksin vannituppa ja ajasin habet. Mulle tundus, et kuulsin teda jälle oigamas, aga ma ei vaadanud kella. Olin võtnud uue *Bic for sensitive skin*'i ja katsusin mitte sisse lõigata.

Läksin kööki. Panin raadio mängima ja vee pliidile. Keerasin raadio kinni, võtsin veekannu pliidilt. Lasin kannu vett juurde ja panin ta uuesti pliidile. Tegin võileibu. Viis pasteedisaia. Määrisin saiale pasteeti ja jälgisin üksisilmi oma käsi pasteedisaia tegemas. Pasteedis olid suured porganditükid ja maitseainepuru. Kas tuleks valude intervalli mõõta? – ei, ei mõõda, ei juhtu midagi. Kolm salaamivorstisaia hapukurgiviiluga, leib margariini ja meega (tegin raadio uuesti lahti), kaks juustuleiba (panin meelega suhu) ja kaks juustusaia. Vesi suhises kannus. Ma vaatasin võileibu laual ja ootasin, et vesi keema läheks. Raadiost tuli väga vaikne heli. Ma ei saanud aru, kas see oli jutt või muusika. Vesi oli keema minemas. Panin kohvipotti kohvi, valasin vee peale ja tõstsin kohvipoti korraks leegi kohale. Kohv kerkis potiservani ja ma keerasin gaasi kinni. Kohvivahtu tõusis üle potiserva ja voolas pliidile. Panin poti lauale, tõstsin pliidiaresti üles ja pühkisin laualapiga pliidi puhtaks. Pesin lappi kraani all. Otsisin kapist termose, panin sinna viis lusikatäit suhkrut ja pigistasin sidrunimahla. Puhusin kohvile peale, et paks põhja läheks, ja valasin termose täis. Vaatasin kella – kümne pärast kaks.

Kuulsin koridorist tõmbeluku häält. Panin tassi tüki sidrunit, kaks lusikatäit suhkrut ja valasin kohvi. Kohv oli liiga tuline, et rüübata. Peaksin Susa üles äratama, tema riietamisega võib aega minna. Jo Jo võib Susa riidesse panna, kui ma takso järel käin. Siis ta ei pea istuma ja mõtteid vceretama. Maitseisin kohvi, see oli liiga tuline. Võileivad olid köögilaua laiali ja ma sättisin nad keset lauda ritta. Laua olid suur nuga, võinuga, sai, leib, margariin, kohupiim, pasteet, salami, juust, suhkrutoos, sidrun sidrunitopsis, lillevaas pajuokstega, soolatoos.

Mul ei olnud isu. Sõin ära kolm pasteedisaia ja juustuleiva. Ma ei mõelnud nende maitsele. Kohv kannatas juba rüübata. Kohv oli hea. Rüüpasin, ja rüüpasin veel.

Panin tassi lauale ja läksin tuppa. Jo Jo oli riides. Ta oli voodi ära teinud ja askeldas mingite kottide ja nutsakutega.

Läksin tahatuppa. Susa magas. Panin tule põlema. Paitasin Susa põske. Ta magas sügavalt. Jo Jo ümises teises toas ja ma läksin vaatama. Ta seisis voodiveeres, kummargil voodi kohal, käed voodil, ja õõtsutas ennast edasi-tagasi. Ta kulm oli kortsus, ta surus hambaid kokku ja ümises. Ta vajus neljakäpuli voodile ja pani pea kätele. Ta jäi sellesse asendisse ja ägises.

Ma läksin tahatuppa ja tõstsin Susa voodist välja. Panin talle päevateki ümber ja viisin ta kööki. Jo Jo oli endises asendis, nagu vastu voodit. Ma ei saanud aru, kas Susa magas või ei. Ütlesin: "Kui pissile tahad, siis ütle."

Jõin tassist sidrunikohvi lõpuni ja loputasin kraani all tassi. Võtsin külmutuskapist piima ja jogurti. Hoidsin Susat vasaku käega süles ja liikusin mööda kööki. Valasin piima oma kohvitassi ja panin piimapaki tagasi kappi. Valasin tassi kohvi ja panin ühe lusikatäie suhkrut. Segasin suhkrut. Susa pilutas silmi ja ma ütlesin: "Kui sul pissihäda on, siis ütle kohe."

"Ei ole mingit pissihäda."

"Hea küll, kui tuleb, siis ütle. Kas sa tahad jogurtit."

"Ei taha."

"Ma panen su toolile istuma."

"Tahan küll."

"Tassist või klaasist."

"Rohelisest tassist."

Valasin jogurtit rohelisse plastmasstassi ja rüüpasin piimaga kohvi.

"Issi, aga väljas on pime."

"Jaa, praegu on öö. Võta võileiba, millist sa tahad."

"Issi, aga miks me siis sööme, kui väljas öö on. Ega siis ei sööda ju hommikusööki, kui väljas öö on."

"Jaa, aga me lähme haiglasse, sest Jo Jo hakkab sünnitama."

"Kas mina lähen ka?"

"Kas sa tahad?"

"Tahan, jaa."

"Siis tuled sina ka, aga see võib seal kaua aega võtta."

"Ma tahan nüüd pissile."

"Mine siis ruttu."

"Aga mul ei ole ju midagi jalas. Ma ei saa ju minna, kui mul ei ole midagi jalas. Kas sa siis ei tea."

"Hea küll."

Võtsin Susa sülle ja viisin kempsu. Koridoris ütles ta: "Oota," ja vajutas kempsutule põlema. Kempsus ütles ta: "Issi, aga arva ära, kes pani kempsus tule põlema?" Ma tõstsin ta põrandale. "Arva, issi."

"Istu ilusti poti peale ja lase soru õigesse kohta ja pühi pärast ära, eks." Lükkasin kaane üles ja tahtsin Susa prillilauale tõsta, aga ta ei lasknud ja ütles:

"Saan isegi."

"Hea küll. Ma olen köögis."

"Aga kas see on poiss või tüdruk?"

"Ma ei tea veel."

"Oota," kuulsin, kuidas piss tuli. "Kui on tüdruk, siis paneme nimeks Jänku. Jänku või Marta, eks issi."

"Vaatame seda asja."

Läksin tuppa. Jo Jo istus tugitoolis, jope seljas, ja vaatas mulle otsa. Tugitooli kõrval oli punnis spordikott, lukk kinni tõmmatud, ja käekott.

Vaatasime teineteist.

"Ma söön lõpuni. Siis ma lähen takso järele. Kas sa paned seni Susa riidesse?"

Jo Jo näitas näppudega: kas sina ja Susa tulete kaasa?

"Jaa, me tuleme mõlemad kaasa."

Ta näitas: kas sina ja Susa olete seal, kui ma sünnitan?

"Jaa. Ma loodan, et nad lasevad meid kõiki sisse. Võibolla saab Susa seal kuskil magada. On sul okei?"

"Mul on okei. Varsti võiks minna."

"Hea küll. Susa pissib praegu. Ma panen meile mõned võileivad kaasa. Kas sul on vastuvõtuosakonna telefon?"

Jo Jo kummardus, võttis kotist märkmiku, tühja paberi ja pastaka. Ta kirjutas numbri mulle välja. Mõtlesin, kas ta on endast väljas või lihtsalt hästi kesken-
dunud.

"Sul on haigekassa kaart ja kõik paberid, mis iganes?"

Jo Jo noogutas.

"Millist taksot sa tahad?"

Jo Jo näitas: mine juba.

Ma võtsin köögisahalist kilekoti, vajutasin võileivad kokku – üks juustusai sattus kokku pasteedisaiaga, ja panin need kotti.

Võtsin leivakoti ja termose. Läksin ruttu tahatuppa. Pistisin termose ja leivakoti õlakotti ja otsisin pilguga riiulilt. Võtsin raamatu ja pistsin kotti. Tõmbasin käigu pealt jope selga ja keerasin ukse lahti.

Trepikojas, enne ukse kinnitõmbamist, märkasin, et mul oli kott õlal. Mõtlesin hetke ja tõmbasin ukse kinni.

Panin õues suitsu põlema ja astusin taksopeatuse poole. Tänavalaternad põlesid. Tänav oli tühi ja mul oli kerge astuda. Tõmbasin suitsu sügavalt sisse. Ohk oli külm ja ma peaaegu ei tundnudki suitsu maitset.

Eemalt tuli riigitakso. Ma ei peatanud seda. Hulpisin üle lund täis tänava. Putkatuled põlesid. Mõtlesin, kas võtta putkast üks lonku, mu samm läks aeglasemaks. Samm läks uuesti kiireks. Viskasin pika koni hooga hästi kau-
gele.

Peatuses seisis üks Opel-takso, üks riigitakso ja üks erakas. Istusin riigitak-
sosse ja ütlesin aadressi. Juht kordas aadressi. Masin pööras ringi.

"Oodake, sõitke korra tagasi sinna telefoniputka juurde. Ma pean helistama."

"Telefoniputka juurde," ütles taksojuht. Ta oli istmetevahesse pannud paksu pruuni raamatu, mida oli lugenud. Raamat oli pandud nii, et ma ei näinud autorit ega pealkirja kaanelt ega seljalt. Uurisin, kas hind oli kirjutatud vene või eesti keeles. Ei saanud aru.

Tõstsin telefonitoru. Ootasin hetke ja valisin Susa ema numbri. Telefon kutsus ja ma panin toru hargile. Otsisin taskust Jo Jo antud numbri ja võtsin toru. Mõtlesin. Helistasin. Võeti kohe vastu.

"Tere. Ma toon teile nii poole tunni pärast ühe sünnitaja. Ta on kaheküm-
neaastane, looteveed tulid ära ja valud algasid kell üks, see on tal esimene sünnitus, nimi on Jo Jo Laht, ütlen tähthaaval: jott, oo, see on üks nimi, siis teine nimi, jott, oo, ja siis perekonnanimi – ell, aa, haa, tee. Ta on kurt." Mulle tundus mu jutt veider. Teisel pool oli vaikus.

"Esimene sünnitus?"

"Jaa."

"Mis kell valud hakkasid?"

"Kell üks."

"Ja looteveed tulid ära?"

"Jaa."

"Ootame teid."

"Nägemiseni."

Panin toru hargile ja ootasin veel paar sekundit, käsi torul. Putkal olid alumiiniumseinad, aknaid polnud. Panin suitsu põlema ja kiskusin mõned tihedad mahvid. Viskasin koni põrandale ja astusin peale.

Istusin taksosse ja ütlesin aadressi. Taksojuht pani paksu pruuni raamatu istmetevahesse ja kordas aadressi. Ma ei saanud aru, kas tal oli aktsent või ei. Raamat oli istmetevahes nii, et ma ei näinud, mis raamat see oli või mis keeles. Ei saagi teada, mõtlesin.

"Siin?" ütles taksojuht.

"Jaa. Te peate veidi ootama. Ma võtan ülevalt kaks prouat peale."

Ootasin, kas ta ütleb midagi. Ta ei öelnud. Vaatasin taksomeetrit. See näitas juba üksteist krooni ja ma mõtlesin, kui palju sünnitusmaja-ots minna võib. Kuuskümmend või seitsekümmend. Ja kui tagasi ka, siis üle saja. Taksojuhi käsi oli raamatu peal, aga ei liigutanud seda. Tegin ukse lahti ja läksin välja.

Jo Jo tõmbas Susa kombinesooni lukku kinni ja vaatas mu poole üles. Ta tõmbas luku poolde vinna ja hakkas salli panema. Susa krabab salli oma kätte ja proovis seda ümber kaela vedada.

"Tee palun kähku," ütlesin ma.

"Kas Jo Jo on haige?"

"Ei. Ta hakkab sünnitama."

"Tal kõht ju valutab. Sellepärast valutabki," seletas Susa.

Ma panin oma koti põrandale, panin Susa tunkede lahtijäänud nööbi kinni, tõmbasin salli sirgu ja kombinesooniluku lõpuni kinni. Jo Jo seisis liikumatult. Käekott oli tal käes ja spordikott ukse kõrval maas. Pidasin oma kotti silmas.

"Issi, aga mutt tuleks ka kaasa."

"Las ta tuleb. Pane ruttu kummikud jalga." Susa juuksed olid sassis. Läksin vannituppa. Võtsin riulilt kammi ja kaks juuksekommi.

"Kas sa jogurtit sõid?"

"Rohkem ei söönud. Ainult enne, kui ma kempsu läksin, sõin."

"Kas sa lähed alla taksosse," küsisin Jo Jolt ja ta raputas pead. Läksin kingi jalast võtmata kööki. Võtsin külmutuskapist ühe avamata jogurti ja panin taskusse. Võtsin sahtlist teelusika ja panin taskusse. Vaatasin köögis ringi. Gaas oli välja keeratud. Vaatasin aknast välja. Takso seisis maja ees, parktuled põlesid. Võtsin köögilaualt leiva ja saia ja panin ära. Panin ära kohupiima, margariini, juustu, vorsti, pasteedi, hapukurgi. Tõstsin sidrunitopsi lauaservale. Kuulsin, et Jo Jo oigas. Pesin noad ära ja panin kuivama. Jo Jo oigas. Läksin koridori. Jo Jo seisis, ta pea toetus vastu voolumõõtjat, üks käsi hoidis nagist

ja teine oli tugevasti rusikas. Voolumõõtja liikus väga aeglaselt. Susa sikutas ikka alles kummikuid jalga. Ta vaatas Jo Jo poole ja minu poole.

"Tee kähku," ütlesin Susale.

Jo Jo seisis liikumatult. Tahtsin, et ta istuks koridoritoolile. Seisin hetke ja läksin kööki tagasi. Pühkisin lapiga lauda. Raputasin puru lapi seest kraanikaussi. Tegin lapi märjaks ja pühkisin laua veel kord üle. Raputasin lappi uuesti kraanikausi kohal ja lasin jooksva veel puru ära viia. Mu kingad olid köögi-põrandale jälgi teinud.

"Kindad!" ütles Susa koridoris.

Keerasin valge köögikella üles ja panin kapile. Lasin köögiture ära.

Jo Jo oli kahvatu ja hoidis Susa kindaid käes. Susa seisis ta vastas, jäigad sirged labakäed ette sirutatud. Võtsin Jo Jo käest Susa kindad ja Susa keeras end robotina minu poole. Tõmbasin parema kinda käe otsa. Susa ajas õigel hetkel pöidla püsti. Ma kontrollisin, kas põial on kindapöidla.

"Äär!" ütles Susa.

Toppisin kindapäälse kombinesoonivarruka kummi alla.

"Korras," ütles Susa.

Panin talle teise kinda kätte. Susa keeras ennast robotina ukse poole. Jo Jo võttis käekotist oma võtmed ja riputas nagisse. Ma puudutasin ta õlga: "Ma võtan su suure koti." Jo Jo läks välja. Susa lükkas oma jäiki kuurobotijalgu ukse poole.

"Piip-piip," ütles Susa ja jäi seisma.

"Mine nüüd."

"Ära siis lükka," ütles ta kuurobotist välja tulles.

"Mis on siis?"

"Mutt!"

Läksin tahatuppa. Vaatasin, kas kingad jätavad veel jälgi. Ei jätnud. Toolil oli hunnikus Susa öösärk. Mutt paistis madratsi ja voodi vahelt. Panin öösärgi kokku ja pistsin padja alla. Lappasin teki kokku ja viskasin voodile. Sikutasin muti madratsi alt välja.

"Mutt läheb kotti," ütlesin Susale.

"Piip-piip," ütles Susa ja hakkas liikuma.

Keerasin ukse lukku ja mõtlesin, kas korteris jäi kõik korda. Susa seisis trepil, käsi püsti.

"Oodatakse!" ütles Susa. Ma andsin talle käe ja me läksime alla.

"Kas sa tahad taksos ette või taha istuda?"

"Kes veel taga istub?"

"Oleneb sellest, kuhu Jo Jo istus."

"Taha."

Tegin taksoukse lahti ja Susa pugus Jo Jo kõrvale.

Taksosse istudes vaatasin tahtmatult pruuni raamatut istmetevahes. Raamat oli seal nii, et ma ei näinud, mis raamat see oli. Ma oleksin soovinud, et taksos mänginuks mingi muusika.

Vaatasin tänavaid ja vilistasin hästi vaikselt. Pöörasin ennast Jo Jo poole ja panin käe talle kõhule. Susa pani oma kaks kätt Jo Jo kõhule. Jo Jo vaatas aknast välja. Mulle tundus, et ta pelgab järgmist valuhoogu. Et ta oli valuhoo-
gudest tüdinenud. Ei tahtnud neid enam. Tõmbasin käe ära, vaatasin aknast
välja ja vilistasin: "The answer my friend, is blowing in the wind, the answer
is blowing in the wind."

"Ma vihkan kiirabi," ütles Jo Jo. Taksojuhi pea nõksatas natuke paremale,
kui ta Jo Jo häält kuulis.

Ma vilistasin edasi ja mul oli hea tunne, et miski ei saa viltu minna. Tuleb
lihtsalt kõik läbi teha, samm-sammult. Ja ma tahtsin seda teha.

"Ära vilista," ütles Susa.

"Miks?"

"Ega autos ei vilistata."

"Miks?"

Vilistasin edasi.

"Ära vilista!"

Jätsin järele.

Jo Jo toetas käed mu istme seljatoele. See oli jälle valuhoog. Ta püüdis ägada
nii vaikselt kui võimalik. Mõtlesin, mida haiglas öelda, et saaks koos Susaga
Jo Jo juurde jääda. Ei tea. Ütlen, nagu asi on.

Taksojuht teadis, kuhu sõita. Ta sõitis ümber suure maja. Keerasime kuhugi
hoovi ja jäime ukse juurde seisma. Kõik aknad olid pimedad ja uks tundus
olevat nii kinni, nagu polnuks seda avatud juba aastaid. Seal oli silt: "Sünnita-
jate vastuvõtt". Mõtlesin, kas peaks ust kontrollima, enne kui takso ära lasta.

Vaatasin Jo Jo poole. Tal oli nüüd okei. Jo Jo andis mulle oma rahakoti.
Maksin taksojuhile ja võtsin oma koti ja Jo Jo koti.

Uks oli lukus. Vajutasin uksekella. Takso keeras hoovist välja, tuled valgus-
tasid korraks hoovi ja põõsaid. Ukse kohal põles nõrk pirn, hoov oli pime. Jo
Jo näitas mulle kätega, et ta võib siin keset hoovi jalad laiali ajada, et see on
sümpaatne koht. Vajutasin uuesti kella.

"Kas sa unine ei ole," küsisin Susalt.

"Ei ole."

Mõtlesin, et kui me peame Susaga koju tagasi minema, siis tuleb Jo Jolt
taksoraha küsida.

Uks läks lahti.

"Tere."

"Teie helistasite ka."

"Jaa."

"Kõik on kaasas, mis vaja? Haigekassa kaart on kaasas?" küsis õde Jo Jolt.

"On küll," vastasin ma.

"Laps on teil ka kaasas?"

"Laps on kaasas jah."

"Ega tema siia ei jää?"

"Ma ei tea. Tal ei ole kuhugi minna."

"Miks te siis last kuhugi ära ei andnud? Tulge sisse."

Õde läks ees. Ütlesin Jo Jole ainult huultega: "Lasevad ikka tuppa sooja."

Õde läks mööda koridori edasi. Jo Jo astus koridoriakna juurde, kummardus ettepoole ja võttis aknalauaservast kinni.

Õde avas eemal koridori otsas ühe ukse ja vaatas tagasi. "Ma jätan ukse lahti," ütles ta.

"Mmm," ütles Jo Jo ja vaatas keskendunult radiaatorit aknalaua all. Ma silitasin ta selga. Susal oli äraolev nägu.

"Mõnus õde," ütlesin ma. "Eriti mõnus."

"Missugune õde," ütles Susa. "Ei ole ju veel mingit õde."

"See, kes meid sisse lasi, on õde, see on tema töö. See sõna tähendab kahte asja. Inimesel võib õde olla. Ja haiglas on ka õde."

"Mmmmm," ütles Jo Jo ja lasi end põlvist lõnksu. Ta surus näppudega aknalauda. Näpuotsad lakitud küünte ümbert olid valged nagu aknalaudki. Ma surusin harali sõrmed talle juustesse ja haarasin pea lähedalt juustest kõvasti kinni. Vahel tegin nii nikkumise ajal. Jo Jo võttis vasaku käega mu käsivarrest ja ütles veel kord: "Mmmmm."

"Laps tahab välja tulla," ütles Susa.

"Ma arvan küll."

"Kas me jääme siia?"

"Vaatame."

"Muidu peab Jo Jo üksi siin olema ja tal hakkab igav."

"Jaa."

Jo Jo ajas end püsti ja hingeldas. Läksime mööda koridori edasi.

Õde istus vastuvõtutoas laua taga akna all. Ta ees oli ajaleht ja käes pastapliiats. Ta lahendas ristsõna. Me tulime sisse ja jäime seisma. Õde kirjutas parajasti sõna ruutudesse ja ta kirjutas sõna lõpuni, enne kui üles vaatas. Ta hakkas mulle meeldima.

"Võtke riided seljast ära."

"Kas ma võin koos lapsega siia jääda?"

"Ma ei tea. Minul on ükskõik. Ma ei tea, kuidas te temaga sünnitusosakonnas hakkama saate. Kas ta unine ei ole?"

"Praegu ei ole. Võibolla saab ta seal mõnes voodis tukkuda. Kui on mõni vaba voodi."

Õde võttis kitlitaskust võtme ja keeras riidekapi lukust lahti. Kapis rippus hulk riideid. Kapitäis sünnitajaid oli juba enne meid kohal. Õde andis meile riidepuu. "Ma viin teid üles sünnitusosakonda, üks te vaadake, mis nad teile ütlevad." Ta andis Jo Jole kitli ja mulle teistsuguse kitli. "Sussid teil on?"

"On." Nägin, et me võinuks saada ka rohelised muuseumisussid. Nendes oleks päris tore sünnitada. Susa vaatas, kuidas me kitleid selga pusisime.

"Mis su nimi on?" küsis õde Susalt.

"Susa."

"Nii. Mina olen õde Aino. Mul ei ole kahjuks nii väikest kitlit, et sulle anda. Kui sa, Susa, tahad magada, siis võid siia voodi peale pikali heita." Laua kõrval oli nari.

Ma sidusin Jo Jo kitli kukla tagant kinni. Jo Jo näitas mulle näppudega, et ta ei taha, et tal vittu raseeritaks.

"Jah, ma tean," ütlesin.

"Teie tulge kõrvalruumi," ütles õde Jo Jole.

Nad läksid teise tuppa ja uks jäi vahelt lahti.

Õde kohmitses mingi riistapuu kalla. "Palun heitke siia pikali."

"Palun rääkige aeglaselt ja nii, et ta näeks teie huulte liikumist. Ta on kurt," ütlesin õele.

Õde pöördus Jo Jo poole: "Palun heitke siia pikali." Ta näitas käega narile. Nari oli kõrge. Jo Jo ronis sinna peale.

Ma aitasin Susal riideid seljast.

"Kas ma võin ka sinna minna?" küsis Susa.

"Ära mine." Otsisin oma kotist Susa susse. Neid polnud. "Jäta oma villased sokid jalga." Võtsin oma kitli seljast, võtsin kampsuni seljast ja panin kitli tagasi selga. Sidusin oma kitli paelad selja tagant kinni ja istusin narile.

Õde plaasterdas Jo Jole traadi kõhu peale ja pani oma riistapuu tööle. See näitas ostsilloskoobil elektrokardiogrammi. Kõver võnkus ekraanil üles-alla ja see oli nagu filmis. Ma olin roidunud ja mul veeres peas aeglasi mõtteid. Kui näeksin kellegi tapmist, siis oleks see ka nagu filmis. Sünnitus ehk ei ole nagu filmis. On see Jo Jo või lapse süda? Vist lapse, kui see on üldse kardiogramm. Susa nõjatus mu vastu ja ma võtsin ta sülle. Millal raseerimisest rääkida? Jo Jo ägises laua peal ja katsus ennast kõverasse tõmmata. Õde patsutas ta kätt ja noogutas talle. Imelik, et kõik on nagu on. Nüüd on siis nii. Ma ei tahtnud seda mõtet. Istusin õe laua ääres ja keerasin lahtise ajalehe laual enda poole. Otsisin, mida saaks ristsõnasse juurde kirjutada. Leidsin. Vaatasin pastapliiatsit laual. Ma ei võtnud seda. Lugesin veel ristsõna. Katsusin meeles pidada, mis ruute ma mõttes täitsin, ja püüdsin nende ruutudega ristuvaid sõnu mõelda.

Susa läks mul süles raskeks. Ta pea vajus lonti. Ma tõstsin ettevaatlikult ta narile pikali. Ta puutus vastu jahedat plastikaati ja haaras mul kaelast. Paitasin ta pead.

"Ma panen sulle oma kampsuni peale." Võtsin ta käed enda kaela ümbert ära. Ta pani pihud kokku ja käed põse alla. Laotasin oma kampsuni talle peale ja pöördusin ristsõna juurde tagasi.

"Mul on vaja pabereid täita," ütles õde mulle teisest toast.

"Jah," ütlesin ma ja mõtlesin ristsõna sõna.

"Mitmes sünnitus?"

"Esimene." Ma ei suutnud sõna välja mõelda.

"Mitmes rasedus?"

"Ma ei tea."

"Mitmes rasedus?" küsis õde Jo Jolt.

"Kolmas rasedus," ütles Jo Jo. Sõna oli – matšeete.

"Esimene sünnitus?"

"Esimene sünnitus. Üks oli abort, üks katkes."

"Mis haigusi olete põdenud. Mis haigusi ta on põdenud?"

"Ma ei tea," ütlesin ma.

"Ma ei tea," ütles Jo Jo. "Tavalisi haigusi. Mumps ja veel midagi. Kollatõbe ei ole."

"Suguhaigused?" Eesti kirjanik oli Teet Kallas.

"Trihhomonoos."

"Millal?" Aedvili oli kapsas.

"Kaks aastat tagasi."

"Kõik või veel midagi?"

"Kõik." Jo, le, mi, ma, so, ra, di, jo. Ra. Või na?

"Millal sünnituse tähtaeg on?"

"Kahe nädala pärast."

"Ja mis kell see algas?" õde tõusis taburetilt ja uuris Jo Jo jalgevahet.

"Kell üks." ütlesin ma.

Mul oli õdus istuda. Ehk istuksime veidi, lobiseksime ja läheksime koju tagasi. Ostsilloskoobil jooksid ühesugused kõverad. Nõel joonistas samad kõverad paberile. Õde sehkendas kraanikausi juures. Jo Jo tõstis pead.

"Ta palus, et ei raseeritaks, kui nii võib."

"Ega ma palju ei võta. Alt peab natuke võtma, aga ülevalt poolt ma jätan kõik nagu on. See laps ju magab teil."

"Ta jäi magama." Näitasin Jo Jole: natuke raseeritakse. Jo Jo lasi pea tagasi narile.

Õde raseeris Jo Jo vittu. Ma ei suutnud enam meelde jätta sõnu, mis ma olin ristsõnasse välja mõelnud. Lükkasin ajalehe laual endisesse asendisse.

Õde keeras kasti peal nuppu ja pilt kadus ekraanilt. Ta rebis väljajoonistatud kardiogrammi ära ja kleepis selle mingite teiste paberite juurde. Ta tõusis ja vaatas Jo Jole otsa. Ta patsutas Jo Jo käsivart ja võttis kleepsudega traadid kõhult. "Tõuske nüüd üles," ütles ta hästi selgelt.

Jo Jo tuli minu juurde. Ma hoidsin ta kätt ja silitasin ta kõhtu. Õde korjas toolilt me riided ja riputas kappi. Ta andis mulle roheline presentkoti: "Pange jalanõud siia kotti." Pistsin kingad kotti ja krookisin kotisuu kinni.

"Ega te joonud ei ole?"

Vaatasin õele otsa. "Ei ole."

"Siis on hästi. Ma arvasin ka, et te ei ole." Ta riputas kingakoti meie riidepuu külge ja keeras kapi lukku. "Võtke oma Susa siis sülle."

Võtsin Susa sülle. Ta ei ärganud.

"Kolmas korrus," ütles õde.

Seisime kolmanda korruse koridoris, sünnitusosakonnas, laua juures ja vaatasime, kuidas õde vaatas meie pabereid.

"Istuge, mis te seisate." Istusime. Õde vaatas Susat mu süles ja vaatas pabereid edasi.

Meie vastas oli palatiuks lahti. Üks naine lamas kõrgel sünnituslaual, põlvist kõverdatud jalad seina poole laiali, ja vaatas mulle otsa. Sünnituslaua kõrval istus mees, minu poole seljaga. Mees vaatas, kuidas ta naine mind vaatas, ja pöördus siis ringi. Me vaatasime mehega teineteisele otsa. Mehele ei meeldinud, et ma vaatasin.

"Miks..." ütles mees minu poole vaadates. "Aaa," ütles ta naine ja haaras ta käest ja mees pöördus naise poole. Ma tõusin ja istusin kaugemale.

Tuli kaks noort plikat. "Tüdrukud," ütles õde, "viige nad sinna."

"Tulge, palun," ütles praktikant. Tõusime püsti.

"Kas te olete abikaasa?" küsis õde.

"Ei." Susa mu süles oli raske.

"Ahah," ütles õde. Ootasin, kas ta ütleb veel midagi. Ta ei öelnud.

Praktikant seisis palatiukse juures. Jo Jo läks palatisse ja ma läksin talle järele. See oli suur ja kõrge ruum paljude vooditega. Oli kõrgeid nikeldatud sünnituslaudu ja madalaid, lina ja kilega kaetud kušette.

"Las ta heidab pikali," ütles neiu. "Arst tuleb kohe. Laps jääb siia?"

"Jaa."

"Pange ta siia kušetile. Ma toon talle teki."

Ruumis oli hele valgus. Panin Susa pikali ja kotid palatinurka maha. Istusin Jo Jo kušeti kõrvale toolile. Jo Jo vaatas lakke. Ta oli väsinud.

Puudutasin ta kätt: "Tahad võileiba või kohvi?"

Jo Jo raputas pead. "Vett juua," ütles ta.

Palatis oli kraan. Leidsin plastmassist topsiku ja tõin talle vett. Ta lasi mul oma pead toetada ja topsikut hoida. Osa vett voolas tal mööda lõuga alla.

"Hoia ise."

Jo Jo võttis mu käest topsiku ja jõi ise. Ta võttis mu käe ja vaatas kella.

"Ma ei viitsi enam," ütles Jo Jo.

"Hea küll, lähme siis koju. Sünnita teine kord." Jo Jo vaatas kõrvale ja tal tuli silmadest paar pisarat. Viisin topsiku kraanikausi juurde tagasi.

"Jo Jo," ütlesin, "tahad, ma loen sulle raamatut. See võib sul veel igavene hulk aega võtta. Ole kõva."

"Ma ei jaksa."

"Kui sa püüad, siis on titel kergem. Siis ta ei pea seal kitsas emakakaelas nii kaua pusima."

"Ma püüan siis."

Keegi astus kiiresti ja asjalikult sisse. See oli keemiliselt lокkis, keemiliselt blond paks naine.

"Tere, mitmes sünnitus."

"Esimene."

"Abort on olnud."

"On."

"Mis kell hakkas?"

"Üks."

"Kohe vaatame." Ta võttis pakist kummikinda ja tõmbas kätte. "Nüüd teen natuke haiget." Jo Jo vaatas minu poole ja ma noogutasin. Arst lükkas näpud vittu. Jo Jo krimpsutas nägu.

"Ega tea," ütles arst. "See võib varsti kohal olla. Mina lähen ära valvetuppa. Aga siin koridoris on õde. Nii et mees kutsub, kui on vaja." Ta tõusis ja sikutas kinda käest. Ma kõhklesin, kas tõusta või istuma jääda ja jäin istuma. Arst kadus sama asjalikult ja konkreetset. Märkasin, et üks praktikant oli tal kogu aeg sabas liikunud.

"See oli nagu hea automehhaanik."

"Ma ei ole auto."

"Mis seal nii väga vahet on." Käisin ja tõmbasin Susal teki lõuani. "Ei tea, kas arstil on raskem sünnitada. Ta teab, mis viltu võib minna." Noored tüdrukud tulid mingite kandikute ja nutsakutega. Üks neist pani peotäie väikesi luitunud haiglalindu Jo Jo peatsisse. Jo Jo pani silmad kinni ja lasi pea küljele vajuda, nagu kavatseks ta magama jääda. Astusin tüdrukute juurde, kuigi mul polnud midagi vaja.

"Ma laseksin osa tulesid ära?" Tabasin, et rääkisin hästi vaikselt. Susa magas.

"Palun." Tüdruk läks ise lüliti juurde. Ta klõpsutas lüliteid. Kustutas tulesid ja pani jälle põlema. Nüüd oli ruumis hämar. Tüdruk vaatas mulle otsa, mulle tundus, et huviga.

"Kas nii on hea?"

"Jaa." Mida veel küsida? Ei midagi.

Jo Jo hakkas ägama ja ma läksin ta juurde. Praktikandid lasid jalga. Mulle tundus, et Jo Jo tahtis end kägarasse tõmmata ja ma toetasin teda kuklast. Ta hoidis valusasti mu käest, vaatas lakke ja ägas. Ta punnitas algul kõhulihaseid ja läks siis üleni pingesse.

"Aah," ütles ta, kui see järele andis.

"Hinga sügavalt." Ta hingeldas niigi. "Noh, kas punnid veel või?"

Ta surus oma nina vastu mu käsivart. Tundus, et ta üritas oma häält tagasi hoida.

"Karju, kui tahad." Ta ei vaadanud mu huuli. Ta punnitas ja ägas ja lasi end siis lõdvalt narile. Ta pani silmad kinni ja tegi paari hetke pärast lahti.

"Ma ei jaksa. Ma ei taha."

Vaatasin talle otsa.

"Ma ei jaksa, kui see jälle tuleb. Kas kedagi teist ei ole siin palatis." Ta pööras pead ja vaatas ringi. "Susa on seal."

"Ei ole. Aga ühed sünnitavad kõrvalpalatis."

"Ei saanud aru. Korda."

"Ühed sünnitavad kõrvalpalatis. Üks mees ja üks naine."

"Ahaa. Ma pean sitale minema. Kas sa tead, kus see on?"

"Ei tea. Kas ma lähen küsin?"

"Jaa. Ei, oota, ma tulen ka." Ta ajas end istuli ja otsis nõrkade jalgadega nari alt susse. Lükkasin sussid ta jalgade juurde ja aitasin ta püsti.

Koridoris polnud kedagi. Kõrvalpalatist kostis ohkimist ja uks oli irstak. Seal liikus inimesi. Jo Jo puukingad klobistasid rahutult koridori kivipõrandal. Paakil uksega palatist kostis hele kisa. Ikkagi oli see filmilik – ja just nii, et näha polnud, aga kuulda oli. Vastsündinu kisa tausthelina oli film.

Jo Jo klobistas edasi ja ma traavisin järele. Koridor oli hämar. Olime nagu spioonid. Veel üks paakil uks. Mingi puhkeruum. Laual poolik kudumistöö. Jo Jo lisas kiirust. Ta jõudis koridori lõppu. Edasi polnud kuhugi minna. Ustel polnud silte. Jo Jo kangutas üht ust. Kuskilt ilmus õde.

"Palun, kus tualett on?"

"Siin ongi. Aga teisest palatist läks see mees vist sinna."

"Jo Jo," ütlesin. "See on kemps. Aga kemps on kinni."

Jo Jo silmad läksid suureks.

"Kas teist kempsu ei ole?" küsisin õelt.

"Siin ei ole. Mis tal siis on?"

"Tal on vaja potile minna."

"Peab ootama."

Kempsust kostis veekolinat, uks läks lahti ja mees tuli välja.

Jo Jo sööstis kempsu. Ootasin.

Läksin tagasi palatisse. Kõrvalpalat oli vaikne. Nägin paakil uksest, et naine oli ikka sünnituslual.

Susa magas. Võtsin kotist muti ja panin ta pea juurde. Kruvisin termosekaane ära, sikutasin punni välja ja valasin kohvi. Harutasin kilest välja ühe saia ja torkasin endale suhu. Võtsin raamatu. Istusin toolile, lõin raamatu keskelt lahti ja lugesin.

"Sellal kui vanamees rääkis, tungis mu kõrvu tugev ja järk-järgult valjenev hää, mis meenutas tohutu pühvlikarja mõirgamist kuskil Ameerika preerias, ning samal hetkel märkas ma, et see meremeeste keelepruugis ristlaines ookean meie all muutus kiiresti ida poole suunduvaks hoovuseks." (Mälusin juustusaia ja jõin kohvi lugemist katkestamata.) "Lausa minu silme all omandas vool kohutava..."

Jo Jo paotas ust ja vaatas sisse. Ta tuli sisse ja heitis kušetile.

"Tahad kohvi?"

Jo Jo noogutas. Ta võttis termosetopsi ja rüüpas ja andis topsi tagasi.

"Oh," ütles ta, "ma sittusin püksi." Tal hakkas uus valuhoog. Ta võttis mu käest.

"Katsu vaikselt. Susa magab."

"Oh, ma sittusin püksid täis ja ma ei jaksanud neid pesta. Ma ei teadnud, kuhu neid panna... oh... ma võtsin sita paberiga ära ja panin nad sinna prügikasti."

"Võib-olla sul oleks käpuli parem."

"Aita."

Ta toetus mu vasakule käele ja keeras ennast neljakäpuli. Mul oli paremas käes kohvitopsik ja põlvedel raamat. Jo Jo ähkis ja liigutas end edasi-tagasi.

Panin vasaku käe ta seljale ja vaatasin kella. Kell oli kümme minutit neli läbi. Rüüpasin kohvitopsi tühjaks.

"Ah, ah, ah, ah. Tat-tat-tat-tat," ütles Jo Jo.

Lugesin vaikselt. "Siin tõmbus tohutu, tuhandete kokkupõrkavate voogude haavaarmidest räsitud vetesäng äkki – kerkides, keedes, sisisedes – meeletusse krampi, tiireldes lugematutes hiigelpööristes, ning kõik tuhises ja sööstis edasi ida poole niisuguse meeletu kiiruga, mille vesi omandab üksnes järsult alla langedes."

Jo Jol läks valuhoo üle. Ta lasi end küünarnukkidele – ja ettevaatlikult külili. Jo Jo silmad olid kinni. Vaatasin teda. Kallasin veel kohvi. Ma ei jälginud, mida lugesin, aga lugesin edasi.

"Vee pealispind jäi kuidagi tasasemaks ning keerised kadusid üksteise järel, selle asemel ilmusid teab kust nähtavale tohutud vahuvöödid. Need kaugele ulatuvad ja üksteisest läbipõimunud vöödid võtsid..."

Jo Jo ajas end püstakile. Ta toetus käele ja vaatas ringi. Ta silmad liikusid kiiresti siia-sinna. Ta pani vasaku käe suule ja ta silmad jäid paigale.

"Mis on, Jo Jo?"

"Okse tuleb."

Tõusin ja vaatasin ringi.

"Kraanikauss," ütlesin ja nägin valge metall-laua all siibrit. Lai madal plekist siiber, valget emailivärvi ja must rant servas. Torkasin siibri Jo Jo ette kušetile ja ta oksendas. Peale esimest okset puhkas ta natuke ja lasi silmad kinni. Maost üleskerkiv okse pani ta keha lainena liikuma, paiskus suust välja ja langes ladinal siibrisse. Jo Jo hoidis siibrit sangast. Siiber hakkas põrandale libisema. Haarasin kinni. Mu parem käsi hoidis ikka termosetopsikut ja raamatut. Jo Jo lasi end kušetile külili. Ta põsk jäi siibriäärele. Vaatasin põrandale. Okset oli maha läinud. Siiber seisis Jo Jo põse all tugevasti. Ma küünitasin ja võtsin peatsist väikese lina ja viskasin okse peale põrandale. Jo Jo tõstis veidi pead ja oksendas veel. Nüüd tuli okset vähem ja see oli täiesti vedel. Jo Jo sülitas mitu korda. Ta ei jaksanud enam sülitada ja lasi ilal suunurgast kaussi voolata. Ta lesis, silmad kinni, ja hingeldas.

Puudutasin ta õlga. Ta vaatas mulle otsa. "Kas okset enam ei tule?"

Ta raputas pead ja nõjatus tagasi.

"Tahad vett või kohvi?"

Ta raputas pead.

"Puhka siis." Ta pani silmad kinni.

Pühkisin põranda puhtaks. Läksin siibri ja kaltsuga kempsu.

Õde istus koridoris. Ta vaatas mind küsivalt.

"Ta oksendas."

Õde tõusis. "Andke see minu kätte." Õde võttis siibrist kinni.

"Ei ole vaja." Ma hoidsin siibrisangast kinni.

"Andke siia, see on minu töö." Lasin sanga lahti.

Õde läks siibri ja lapiga kempsu. Ma istusin koridoridiivanile.

Mõtlesin, et miks ma olen nii kindel, et kõik läheb hästi. Olen kindel või ükskõikne. Aga kui laps sureb? Jah, ei tea. Varem või hiljem sureb ta ju nagunii. Ma sündisin, elan, suren. Ei, see pole see. Ma ei tea oma sünnist ega surmast ega saagi teada. Tean juhuslikke asju. Kas midagi oleks teisem, kui see oleks minu laps? Ei tea. Mis oleks teisem? Miski oleks. Miski oleks teisem, kui suvaline detail oleks teisem. Oleks ma näinud taksojuhi raamatut, oleks ma ostnud ühe lonku, oleks olnud teistsugune ilm. Mis! Lendaks kärbes läbi koridori. On just see. See on just. Just see on. Ja järgmine hetk on just see, mis ta on. Mis järgmine hetk, aega ei ole. Haigutasin. Aega ei ole, aga mis on?, mida siis on? Susa on mu laps ja ma ei tea, kes Susa sündimise juures oli või kuidas ta sündis, nüüd ma olen siin, aga ma võin Jo Jo juurest ära minna ja laps ei näe mind ja ei saa teada, et ma olin siin, kus ta sündis, kus siin?, ta ei tea ka ruumi, ei tea termosetopsikut ega okselappi. Muidugi. Haigutasin. Kus nad suitsu teevad? Mis see teine mees seal kempsus käis? Ja milline termosetopsik on siis, kui ma suren? Ükskõik. Muidugi ükskõik. Kas ta lahendas ristsõna edasi või viskas narile külili? Mis pole ükskõik? Kuidas koheldakse. Nad on head automehhaanikud. Kuidas suhtled. Et jääks hea tunne. Tavaline tegu võib olla täiuslik. Tavaline olemine võib olla täiuslik, kui üldse miski. Ära kasuta selliseid sõnu. See rikub. Kas rikub? Ei tea, miks. Las olla täiuslikkus, surematus, ajatus. See ei tähenda midagi ega riku midagi. Miski ei saa kohustada. Haigutasin. Katsusin suitsupakki. Õde tuli tagasi. Ta andis mulle puh-takspestud siibri.

"Neid lappe teil seal ikka on?"

"Jaa. Tänan."

"Plika tuleb teil."

"Ahah."

Õde istus laua taha. Panin siibri oma jalgade juurde diivani alla.

"Millal ta sünnib?"

"Siis kui sünnib."

"Ta on väsinud."

"See on loomulik. Laps magab?"

"Jaa."

Õde hakkas pabereid täitma. Jätsin siibri põrandale ja läksin kempsu. Lükkasin potikaane üles ja tegin püksiluku lahti. Mul polnudki häda, aga piss tuli ja tuli ja tuli. Piss lõppes peenikese soruga ja mul oli hea tunne, nagu oleksin midagi head ja olulist ära teinud.

Torkasin suitsu suhu ja vajutasin prügikasti jalaga lahti. Püksid olid seal. Pistasin suitsu pakki tagasi ja võtsin prügikastist püksid. Väheene sitt tuli vee all pükstelt maha. Seebitasin ja hõõrusin. Pükstel olid väikesed liblikad ja need meeldisid mulle. Väanasin püksid kuivaks ja vaatasin peeglist oma nägu. Habe ajamata.

Astusin mööda koridori ja hoidsin pükse rusikas. Võtsin mööda minnes siibri ja läksin palatisse. Jo Jo seisis väikese valge metall-laua ääres. Ta hoidis lauajalgadest kinni ja lasi kükki. Kui ta ennast püsti hakkas lükkama, tuli laud

kolinal talle järele. Jõudsin teda toetada, enne kui ta selili oleks kukkunud. Plekist siiber kukkus mu käest põrandale. Jo Jo tõusis, pööras ennast minu poole, naeratas valusalt ja võttis mu käsivartest. Ta pilk keskendus ja ninasõõrmed paisusid. Ta surus hambad kokku. Jo Jo toetus mu kätele, lasi end kükki ja tõusis. Susa mõmises. Jo Jo ninaots oli terav ja silmad kisis ja hambad ristis. Ta hingas pahinal läbi nina. Ta toetus mu kätele, lasi end kükki ja tõusis püsti. Ta pilk libises üle pükste mu peos.

Jo Jo lasi mu kätest lahti, hoidis kätega suurt kõhtu ja komberdas mööda palatit. Ta jalgade vahelt kukkus väike tükk sitta põrandale. Ta peatus sünnituslaua juures ja toetus selle servale. Läksin Susa juurde. Susa oli end külili keeranud ja hoidis mutti kaisus. Korjasin maast siibri ja panin kušeti serva alla.

Jo Jo tuias mööda palatit. Sünnituslaua kõrval põrandal oli väike sitatükk. Laotasin püksid radiaatorile ja vaatasin, kas Jo Jo astub sita sisse. Ta nägi sitta maas ja astus sellest mööda. Ta puudutas asju, millest möödus: puudutas seina, kraanikaussi, teist kušetti, valget metallkappi, väikest kõrget valget lauda, lastekaalu.

Jo Jo võttis kraanikausiservast kinni ja kummardus ette ja ütles:

"Tat-tat-tat-tat-tat." Ta vehkis vasaku käega, ma ei teadnud, kas mulle. Läksin ja võtsin käest kinni. Ta surus laupa vastu kraanikausiserva, lasi end poolkükki ja halises. Panin teise käe talle kaenla alla. Vaatasin Jo Jo juukseid kraanikausis.

Jo Jo ajas end aegamisi püsti ja komberdas kušeti peale. Ta heitis selili ja hoidis jalgu põlvest konksus ja harkis. Vaatasin jalgade vahele. Kitliperse oli sitane. Paljad sääred ja reied olid kõhnad, lõdvad ja väsinud. Võtsin kušeti-peatsist linatüki. Pühin sellega põrandat? Patsutasin Jo Jo kõhna reit. Vitt oli paisunud paksuks, läikivaks ja sinakaks. Sitaaug oli pundunud seest välja. Pühkisin lapiga ettevaatlikult kannikaid ja kannikatevahet. Tõmbasin alt üle väljapundunud sitaangu ja Jo Jo haaras mu käest. Keerasin lapi kokku, vaatasin, kuhu see panna, ja viskasin kušeti alla. Raamat oli lahtiselt põrandal maas. Võtsin voodipeatsist lina ja laotasin Jo Jole tagumiku alla. Vaatasin palatipõrandat ja sitatükke. Jo Jo hoidis kõvasti mu käest. Vaatasin raamatusse.

"...ainustki piiska sellest ei langenud kohutava lehtri suhu, mille sisemus, nii kaugele kui pilk mõõta suutis, oli üksainus sile, särav ja pigimust veesein, umbes nelikümmend viis kraadi horisoni poole kaldu, mis peadpööritava kiirusega üha ringiratast tiireldes paiskas õhku mingi kohutava hääle, pooleldi karje, pooleldi mõirge, mida isegi võimas Niagara kosk iial oma surmaheitluses taeva poole ei saada..."

Uks avanes. Seal oli naine, keda ma polnud veel näinud.

"Kuidas siin läheb?"

Vaatasin talle otsa ja ei osanud midagi öelda.

Naine vaatas põrandale. Ta jäigastus ja võttis kušetipeatsist linatüki. "Mis te olete siin teinud." Ta korjas maast väikesi sitatükke. "Kodus te ju nii ei tee." Ta võttis uusi linu ja pesi sitased kohad üle.

Ta viskas linad prügikasti. "Hea küll. Te võite ringi käia, aga ärge nii tehke." Ta tuli Jo Jo juurde. "Näidake, mis teil seal siis on."

Ta pehmed käed tõmbasid vitu laiali ja lasid tagasi kokku. Käsi paitas kõhtu. "Nojah," ütles ta, "ärge te mul enam põrandat määrige." Ta vaatas raamatut põrandal.

"Ei," ütlesin ma.

Naine läks välja.

Ma sirutasin istudes jalgu ja sirutasin selga. Korjasin kušeti alt sitase lina, tõusin ja viskasin selle prügikasti. Sitaaugule ja voodile oli veel sitta tulnud. Pühkisin ja panin taguotsa alla uue lina.

Jo Jo lesis selili ja oli äraolev. Tundus, et ta polnud enam väsinud.

Toppisin sitase lina prügikasti, see hakkas täis saama, ja pesin kraani all käsi.

Jo Jo ähkis. Istusin ta juurde. Vitt läks suuremaks, läikivamaks ja sinisemaks. Jo Jo kael venis pikemaks ja ta ütles: "Ot-ot-ot-ot-ot-ot-ot." Ta pressis, pärak pondus väljapoole ja sealt kukkus sitta linale. Olin rahulik. Mida edasi, seda enam. Jo Jo nägu läks selliseks, nagu ta nutaks, aga ta ei nutnud. Ta ütles: "Ot-ot," hoidis hinge kinni, siis hingeldas. Võtsin ta käest kinni.

Vaatasin raamatusse põrandal.

"Mägi värises jalamini ja kalju kõikus. Viskusin silmili maha ning haarasin ohjeldamatus ärevuses kasinatest rohulibledest kinni.

"See," ütlesin lõpuks vanamehele, "see ei saa olla muud kui Maelströmi veekeeris.""

Jo Jo pigistas mu kätt ja ma vaatasin üles. Ta nägu oli punane ja ta põlved kerkisid kõrgemale. Kannad olid kušetist lahti, varbad puutusid veel vakstut. Ta vaatas mulle pärani silmi otsa: ma naeratasin talle. Tursunud vitu vahel oli väike pragu ja kui ma sealt sisse piilusin, paistis midagi punast ja sinist. See ei olnud pea moodi. Kas kõigepealt tuleb mingi sodi välja? mõtlesin.

Jo Jo vajus tagasi kušetile, lõdvaks. Vitt tõmbus kokku.

"Hinga!"

Jo Jo hingeldas mõned sekundid ja hakkas jälle ähkima.

"Pressi alla! Kõhulihastega!" Vitt tursus üles ja pragu läks veel laiemale. Mis see sealt paistab? Osa lootekesta? "Pressi!" Jo Jo ei jaksanud enam pressida ja lasi lõdvaks.

Võtsin parema käega maast raamatu.

"Kuuskümmend seitse," ütlesin endale leheküljenumbri.

Jo Jo puhkas. Ma keerasin raamatus lehekülje tagasi ja lugesin sealt.

""Peate neist pettekujutlustest üle saama," ütles teejuht, "sest ma tõin teid siia selleks, et teil oleks võimalikult hea ülevaade paigast, kus see sündmus, millest äsja rääkisin, aset leidis...""

Jo Jol hakkas see jälle. Panin parema käega raamatu kokku ja viskasin oma kotile. Mõtlesin, millal neid arste peab kutsuma. Ma ei tahtnud liiga vara kutsuma minna. Tahtsin olla adekvaatne. Jo Jo vaatas ma ei tea kuhu ja ta suu tegi hääletult: "Tat-tat-tat-tat-tat." Näis, et ta oli minetanud kontakti ümbrusega. Ta surus mu kätt kõvemini ja ägas raskelt. Ja veel kord. Ja veel. Pondunud

vitt läks punni. Pooleteist sõrme laiusest praost paistis siniste triipudega punane mass. Jo Jo ägas räigelt.

"Tule välja, väike Maelström, sind on nähtud." Kutsun siis? ei kutsu veel? Oli kerge ja rahulik olla. Pärakust pudenეს sitta. Pühkisin perset ja vahetasin perse all lappi.

Jo Jo ägas madalal rämedal häälel. Ma võtsin ta pigistava käe oma käsivarre küljest ja panin kušetiääre külge ja läksin koridori.

Õde kirjutas pabereid.

Kõhklesin, kuidas öelda.

"Sealt hakkab vist midagi välja tulema. Miski paistab."

Õde vaatas korraks üles ja vaatas uuesti paberitesse. "Ahah, ämmaemand tuleb kohe." Ta jätkas kirjutamist.

Pöördusin pooleldi tagasi. Kas peaks midagi? "Ahah, nojah."

Läksin palatisse. Susal olid silmad lahti. Ta hoidis mutti kõvasti kaisus. Jo Jo hoidis kušetiäärest ja ägas rämedalt. Ägamine jäi vaiksemaks, ta lõtvus ja vajus kušetile. Kui nad nüüd tulevad, kas ma tegin siis valehäiret?

"Pissile ei taha, Susa?"

Susa vaatas mind ja ei vastanud.

Uks läks lahti ja mitu inimest tuli kiiresti sisse. Keegi pani kõik tuled põlema. Sisse lükati kanderaam. Sellel oli keegi. Askeldati. Räägiti läbisegi.

"Tulge maha. Kuhu ta läheb? Las ta läheb sinna lauale. See teine sünnitab ka ju siin. Ükskõik. Tulge maha raami pealt! Ma aitan teid. Siin on mees ka, lähme teise laua juurde. Oodake! Nii, tulge nüüd maha. Sinna peale ronige. Saate küll. Noh, noh. Teil on ju kolmas sünnitus?"

"Jah," ütles naine sünnituslaualt, "kaka tuleb."

Läksin Susa juurde. "Kas sa tuled üles või lesid siin natuke?"

Susa haaras mul kaela ümbert kinni.

"Lesi natuke ja hoia mutti."

Jo Jo hakkas jälle pihta. Pühkisin ta perset ja vahetasin persealust lappi.

"No nii," öeldi sünnituslaua juures.

Jo Jo rõgises. Vaatasin ta pundunud lillakat vittu. Jo Jo huuled liikusid. Talle tuli lõua alla lott ja näole grimass, siis liikusid huuled jälle. Ta punnitas. Kannad ja kukal olid kušetilt lahti. Rinnad vajusid kahele poole keha ja rindade vahelt oli märg. Seisin, tahtsin midagi teha, ei teadnud, mida. Tõmbasin ta kitlit rindade juurest koomale.

"Korras," öeldi sünnituslaua juurest ja sealt tuli lapsekisa.

Susa surus mutti kaissu.

Jo Jo rõgises. Naine tuli kiirel sammul, vaatas Jo Jo vittu ja läks ära. Seisin ja ei teadnud, kas minna Susa juurde või seista Jo Jo kõrval. Kaks naist tulid kiiresti kušeti juurde.

"Pressige," ütles üks, "pressige nüüd."

"Ta on kurt. Rääkige nii, et ta teid näeb, ta loeb huultelt."

"Pressige." Naise nägu kummardus Jo Jo näo juurde ja ta käsi läks Jo Jo kubemele. "Siia pressige. Pressige! Pressige. Hingake. Hingake rahulikult. Pressige. Pressige tugevasti! Pressige."

See oli siiski pea. Ja muu tuli kohe ludinal järele.

Naine hoidis last Jo Jo kohal. "Näed sa. Valmis." Laps oli kaetud valge lootevõide, tumepunase hüübinud vere tükkide ja helepunase verrega. Voolik läks talle suhu ja luristas. Voolik luristas ninast. Laps piiksatas.

"Kas ta hingab?" ütles Jo Jo väga valjusti oma kontrollimata häälega.

"Muidugi hingab." Naine vaatas Jo Jole lähedalt näkku ja rääkis valjusti: "Hingab. Tütar. Kõik on korras."

Laps pandi Jo Jole rinnale. Jo Jo vaatas endale rinnale. Ta käed olid õhus lapse lähedal. Peopesad olid lapsest kümne sentimeetri kaugusel. Ta tahtis last katsuda, aga ei söandanud. "Väike," ütles ta häält kontrollides.

Läksin Susa juurde ja silitasin ta pead. Susa sirutas käed minu poole. Võtsin ta sülle. Lapsest Jo Jo kõhul läks vittu valge nabanöör. Naine pigistas näpitsatega nabanööri kinni ja pigistas teiste näpitsatega paari sentimeetri kauguselt kinni. Ja lõikas kääridega näpitsate vahelt nabanööri läbi. Ühed näpitsad jäid Jo Jo kõhu peale, teised ta jalgade vahele.

"Kauss!" ütles naine, "ja nüüd lambi alla ja kaaluma. Kas te kella vaatasite?"

"Mul on kell vale," kohmasin. Ta sai kausi, pani selle vitu juurde ja viskas näpitsad sinna sisse.

"Minge vaadake, koridoris on õige kell."

Laps liigutas kõhul ebamääraselt ja pilgutas silmi.

"Ei karju," ütlesin.

"Ei peagi."

Läksin Susaga teisele poole kušetti. Jo Jo tõstis pilgu lapselt, vaatas mulle otsa ja naeratas. Vitust tilkus välja punast massi. Naine masseeris käega mööda Jo Jo kõhtu vitu poole. Jo Jo krimpsutas nägu.

"Pissile," ütles Susa.

"Me lähme pissile," ütlesin Jo Jole huultega.

Astusin kiirel sammul mööda koridori.

"Kas sa magasid hästi?"

"Jaa."

Kempsuuks tuli lahti.

"Pead vastu?"

"Jaa."

Nööpisin tunked lahti ja sikutasin alla ja sikutasin püksid alla. Tõstsin Susa potile.

"Istud ise?"

"Hoia."

Kükitasin ja hoidsin Susa kaenalde alt.

"Kus su soru on?"

"Oota." Kostis solin.

"Kas laps sündis?"

"Jaa. Sa nägid ju."

"Enam ei ole Jo Jol kõhuvalu."

"Praegu veel on. Lootekest peab kõhust välja tulema. Siis on kogu lugu."

"Mis see lootekest on?"

"Kus sees laps kõhus oli."

"Kas kott?"

"Enam-vähem. Valmis?"

Tõtsin Susa püsti, tegin kõva paberi pehmemaks ja pühkisin väikest vittu. Praovahe oli roosakas.

"Kas on kibe?"

"Natuke on."

"Tuleta kodus meelde. Paneme kreemi."

Tegin näpu kraani all märjaks ja pesin prao puhtaks. Tõmbasin püksid üles. Tõmbasin tunked üles ja nõõpisin kinni. Peab jogurti jopetaskust ära tooma. Ja lusika. Tegin ukse lahti.

Läksime mööda koridori. Susa andis mulle käe.

"Oled väsinud, issi?"

"Ei ole. Tule."

Jo Jo lamas kušetil, silmad kinni. Üle ülakeha oli tal kokkupandud tekk. Jalgade vahel vitu juures oli kauss. Kauss oli punast lödi peaaegu täis ja see lödi läks otsapidi vittu.

Praktikant andis mulle linasse ja tekki keeratud tite. Tite silmad olid pärani ja ta vahtis rahulikult eikuhugi.